

Вшанування пам'яті Михайла Качалуби в Словаччині

Mikuláš Mušinka, mmusinka@unipo.sk

Відомий український поет діаспори Михайло Качалуба (1908-1993) прожив у Словаччині майже три десятки років (1939-1968). Останніх шість – в місті Кошице. Саме там – в Клубі Союзу русинів-українців Словаччини 19 листопада українська громада цього міста відзначила століття з дня його народження урочистою академією. Організаторами святкування були: Український народний аматорський хор „Карпати”, Регіональна рада Союзу русинів-українців Словаччини, Асоціація українців Словаччини та Наукове товариство ім. Шевченка в Словаччині. Серед почесних гостей святкування були: Надзвичайний і Повноважний посол України в СР Інна Оунівець, Генеральний консул України в СР Юрій Колядинський, дочка поета Дорця Качалуба-Коштя та інші.

Хор „Карпати” відкрив святкування молитвою „Отше наш”, після якої М. Мушинка виголосив промову про життя і багатогранну діяльність поета, який у важких еміграційних умовах видав десять збірок поезії та чотири томи спогадів.

Із зворушливими словами про батька виступила його найстарша дочка Дорця Коштя. Свою розповідь вона закінчила віршем батька „Пишу, пишу аж мліють руки”. І. Огнівець у своєму виступі підкреслила значення творчості М. Качалуби для сучасної України, а головний організатор вечора та автор його сценарію Левко Довгович розповів, як М. Качалуба вилікував його від туберкульозу, здобутого в сибірському ГУЛАГу та про свою співпрацю з ним в Кошицях.

Хор „Карпати” вшанував пам'ять поета духовними, ліричними та патріотичними піснями, між якими були й пісні на слова поета. Добірку його віршів майстерно прочитала артистка Ліна Гать. Публіка найгучнішими оплесками оцінила вірш про важку долю емігранта „Метеор”.

Під кінець майже двогодинної урочистої програми відбулася презентація книги М. Качалуби „Муза і стетоскоп” (Пряшів, 2008, 320 стор).

Надзвичайно гарний вечір згідно з українською традицією закінчився поминками, які хор „Карпати” відкрив духовною піснею „Вічна пам'ять”, а завершив „многоліттям” його організаторам.

Вечір був достойним вшануванням століття з дня народження людини, яка, будучи відірваною від батьківщини, твердо вірила, що настане час, коли Україна стане вільною незалежною й суверенною державою і своєю багатогранною діяльністю наближала цей час.

Українська редакція Словацького радіо в Кошицях на хвилях ефіру передала звуковий запис значної частини програми вечора на всю Словаччину, а телестудія зробить це найближчим часом. Отаким чином, ім'я українського поета, стане відомим і словацькій громадськості, якій він присвятив найпродуктивніші роки свого життя.

* * *

Хто такий поет, лікар і громадський діяч Михайло Качалуба, століття з дня народження так урочисто було відзначено в Кошицях?

* * *

Михайло Качалуба народився 7 листопада 1908 року в Романовому Селі на Тернопільщині в багатодітній селянській сім'ї. Батько Михайла Олексій був наймолодшим із сімох дітей. Одружився із заможною одиначкою Анною Лопух. В їх сім'ї було п'ятеро нащадків. Михайло був середнім. Шкільні роки М. Качалуби припали на роки Першої світової війни, коли в селі школи зовсім не було, а Тернопільщина стала ареною боїв між Росією та Австро-Угорщиною. Однак ні після війни батько не думав давати сина у школу, готуючи його до професії рільника. Та хлопець самотужки навчився

читати й писати по-українськи і дивував усіх своїми знаннями і непересічними здібностями. Це помітив і батько і найняв для сина уроки в приватного українського вчителя, який за один рік підготував 12-річного хлопця до другого класу Тернопільської української гімназії.

В гімназії його улюбленими предметами були біологія та хімія, тому після її закінчення в травні 1929 року він подав заяву на медичний факультет Львівського університету, а одночасно і на всі інші медичні факультети Польщі. Відповіді звідусіль були негативні. Польська влада аж ніяк не була зацікавлена у виховуванні національно свідомої української інтелігенції, а ім'я М. Качалуби вже тоді в Польщі опинилося на списку українських націоналістів. Допоміг випадок.

У львівській газеті „Новий час” М. Качалуба прочитав, що в Женеві існує українське студентське товариство, а воно закликає студентів Галичини їхати туди на навчання. В тому ж 1929 році він, не знаючи французької мови, виїхав у Швейцарію і, заплативши відповідну суму за навчання, був прийнятий на медичний факультет Женевського університету без прийомних екзаменів. Протягом року він за допомогою підручника та друзів-студентів опанував французьку мову настільки, що здав іспити за зимовий і літній семестри 1929-30 учбового року.

На студії він заробляв гроші всякими принагідними, переважно нелегальними працями, найчастіше миттям посуду в ресторанах, а в канікулах – працею в сільському господарстві. Його університетські студії були позначені щоденною боротьбою за виживання.

При всіх негараздах він брав активну участь в українській громаді Женеві і навіть був головою студентського товариства „Україна”. Зустрічався з Євгеном Коновальцем, Євгеном Бачинським, Ганною Чикаленко-Келлер, Миколою Ливицьким та іншими визначними діячами української визвольної боротьби, які надихали його до праці на національній ниві. Силою волі й неймовірною працьовитістю М. Качалуба долав усі перешкоди і в 1935 році успішно закінчив університет, а в 1937 році здобув звання доктора медицини (MUDr).

Негайно після закінчення вузу в 1935 році він одружився із швейцаркою Луйзою Гейм, однокурсницею по навчанні (стоматологом), яка засвоїла українську мову і стала вірною супутницею його життя. Люся (так він українізував її ім'я) стала для М. Качалуби не лише життєвою опорою, матір'ю чотирьох дітей, але й творчою музою. Їй він присвятив найбільше віршів і навіть окрему збірку поезії „Відлуння душі моєї” (Шерне – Париж, 1980).

Вийшовши заміж за чужинця, дружина, згідно з законами Швейцарії, втратила швейцарське громадянство, а з ним і всі права та привілеї, які з нього випливали. Як чужинці, ні Михайло, ні його дружина не могли дістати постійну роботу і змушені були обмежуватися принагідними місцями праці. В той час Михайло абсолютував комплексну практику в женевській університетській клініці. В 1936 році в них народилася дівчина Дорця, а через два роки дальша дівчина – Мар'яна. Наперекір матеріальним негараздам, їх подружнє життя було напрочуд гармонійним.

Та після Мюнхенської угоди 1938 року Швейцарія депортувала із країни всіх чужинців. Швейцарію змушені були покинути і подружжя Качалубів з двома малими дітьми. Вже в кінці листопада 1938 р. всі четверо опинилися в Братиславі.

* * *

Після кількох днів Михайла з Братислави відправили в столицю Карпатської України Хуст, а звідти – у Великий Березний з державним дорученням організувати там окружну лікарню. Михайло з великим ентузіазмом взявся за це доручення, притягнувши до Березного і свою родину з Братислави. Пані Люся теж активно залучилася до праці. Спільним зусиллям їм вдалося заснувати нормально функціонуючу лікарню з перспективою її дальшого розвитку.

Окупація Карпатської України мадярським військом 14 березня 1939 року перекреслила їхні плани. Вже наступного дня вони змушені були залишити Карпатську Україну. На селянському возі вони вранці добралися до словацького кордону, там їх посадили на вантажні машини й увечері того ж дня всі четверо опинилися в недалекому містечку Михалівці (Michalovce). Вже наступного дня всі четверо поїздом добралися до Братислави.

Ще того ж місяця Михайла з сім'єю було направлено лікарем в гірське містечко Дольний Кубін (Dolný Kubín) в регіоні Орави. Це місто на повних 24 роки стало постійним місцем проживання і праці М. Качалуби.

В Дольному Кубіні його сім'я поповнилась дальшими двома дітьми – Оксаною та Михайлом. Там він займав посаду заступника окружного лікаря та лікаря каси хворих (zdravotná poisťovňa).

Після нострифікації диплому в червні 1943 року Словацький університет в Братиславі затвердив за ним звання доктора медицини (MUDr). В тому ж році М. Качалубі та членам його сім'ї було надане словацьке громадянство. Все це дозволило йому значно поступити в кар'єрі лікаря і навіть купити власну автомашину. В окрузі вважали його одним з кращих лікарів. Зверталася до нього (офіційно і приватно) не лише еліта округу, але й широкої околиці. Він, вірний присязі Гіппократа, лікував усіх без уваги на національність, релігію чи соціальний стан.

Область Дольного Кубіна була одним з центрів антинацистського партизанського руху. Ризикуючи

життям, він часто лікував і партизанів, зокрема під час Словацького національного повстання. Від явної смерті він врятував життя радянського командира майора Петра Луценка (псевдо Петро Черних), який дав йому про це відповідну посвідку.

Не зважаючи на те, органи радянської контррозвідки негайно після визволення міста його арештували. Після кількатижневих допитів у слідчій тюрмі м. Ружомберок його, на клопотання громадян Дольного Кубіна, які підтвердили антинацистську діяльність свого лікаря, та мабуть і на підставі посвідки майора Луценка (до якого звернулася дружина М. Качалуби), його випустили на волю і він далі міг працювати окружним лікарем.

Як лікар, він не таївся своїм релігійним світоглядом. Ходив у церкву, а в релігійному дусі виховував і своїх дітей. Утримував особисті зв'язки з високими представниками католицької церкви, яких лікував. Лікував і „бандерівців“, які після війни проходили цим краєм. Зустрічався з швейцарськими інженерами, що будували в недалекому Істебному доменну піч і т. п. Все це було достатнім приводом на те, щоб у рамках масових політичних репресій у Чехословаччині на початку 50-х років арештувати й М. Качалубу. Вдруге арештували його в грудні 1953 року, на цей раз в рамках т. зв. „католицької акції“ і повних дванадцять місяців протримали в слідчих тюрмах, піддаючи постійним допитам, фізичним і душевним тортурам. Його старша дочка Дорця змушена була відійти з університету, молодша Мар'яна - з гімназії, двом наймолодшим дітям шкільного віку Оксані та Михайлові весь час давали знати, що їх батько - „ворог народу, Чехословацької республіки і Радянського Союзу“. Одним словом, М. Качалуба був ще до суду оголошений небезпечним „антидержавним злочинцем“. Тричі його судили й засуджували на різні строки покарання. Він всякий раз подавав відкликання.

Врешті-решт Найвищий суд в Празі знизив йому кару з п'ятьох на два роки, з яких один рік підлягав амністії, а однорічне перебування в слідчій тюрмі зараховувалося до вироку суду, так що його після вироку негайно звільнили з-під арешту.

М. Качалуба був випущений на волю, однак не реабілітований. Він і надалі вважався „політичним злочинцем“. З посади лікаря його деградували на санітара. Пізніше, на підставі відкликання до найвищих органів, його відновили на посаді лікаря туберкульозного диспансера, однак він весь час був під суворим наглядом таємної поліції (ŠtB). Не допомогло навіть те, що він після шестимісячних рекваліфікаційних курсів успішно склав іспити на кваліфікацію фтизеолога, тобто спеціаліста по туберкульозі і легенеvim недугам.

* * *

В 1962 р. М. Качалуба разом з сім'єю переселився „ближче до своїх“ - в обласне місто Кошиці, де займав ту саму посаду - пост фтизеолога туберкульозного відділу державної лікарні. Кооперативна квартира Качалубів знаходилася по сусідстві з квартирою Василя Капішовського, який тоді був центральною постаттю в культурно-громадському житті українців Словаччини. Саме він допоміг М. Качалубі нав'язати стосунки з українською громадою Кошиць, зокрема з редактором україномовної „Піонерської газети“ Віктором Боднарем. Це була єдина україномовна газета з редакцією в Кошицях. Всі інші мали редакції в Пряшеві. На сторінках „Піонерської газети“ М. Качалуба опублікував ряд віршів, оповідань і популярних статей.

Публікував він свої статті (переважно на теми про здоров'я) і на сторінках словацьких часописів - „Slovenský lekár“, „Voj o zdravie“, „Národné poistenie“, „Oravský roľník“, „Pracovník Československého Červeného kríža“ тощо.

Влітку 1963 року здійснилася давня мрія М. Качалуби. Після 32-річної перерви державні органи дозволили йому відвідати сестер і брата на Тернопільщині (батьки вже не жили). Їхав він власною машиною разом із сином Михайлом. З Тернополя вони полетіли на три дні до Києва, де їх зачарували архітектурні пам'ятки, але глибоко розчарувала... русифікація столиці. В Києві Михайло зустрівся із своїм колишнім пацієнтом Петром Луценком (Черних), який займав посаду заступника міністра і мешкав у розкішному палаці.

Твори М. Качалуби появлялися в усіх українських виданнях Пряшівщини: альманасі „Дукля“, щомісячнику „Дружно вперед“, тижневику „Нове життя“ та навіть в окружній газеті „Лабірські вісті“. З письменників Пряшівщини М. Качалуба найтісніші стосунки утримував з Іваном Мацинським, Іваном Грицем-Дудою та Михайлом Шмайдою. Всі вони стали його особистими друзями.

В 1965 році І. Мацинський в додатку до своєї історичної монографії „Розмова сторіч“ опублікував автобіографічний нарис М. Качалуби „Історія - справа буденна“ про те, як його батько, воїн Австрійської армії, привіз із фронту „Кобзаря“ Т. Шевченка, одержаного в подарунок в окопі від воїна Російської армії. Цією публікацією М. Качалуба був остаточно залучений до сім'ї українських

письменників Словаччини.

Разом з Степаном Вайдою, Володимиром Пежанським, Левком Довговичем та іншими земляками, М. Качалуба (з благословення В. Капішовського) був ініціатором заснування у Кошицях філії єдиної української організації в Чехо-Словаччині – Культурного союзу українських трудящих. Одним з перших він вступив до українського хору Левка Довговича „Ластівка”.

В 1966 році в Пряшеві, з ініціативи І. Мацинського (та з „благословенням” В. Капішовського) вийшла перша поетична збірка М. Качалуби – вірші для дітей під назвою „Польові дзвіночки”. Був це перший збірник української дитячої поезії на Пряшівщині. В ньому на 54 сторінках було подано 38 віршів, пристосованих дитячому сприйманню.

Серед молоді вірші М. Качалуби користалися значною популярністю. Їх вивчали в школах, дитячих садках, декламували на різних святах, змаганнях, фестивалях. Деякі з них були покладені на музику і стали народними піснями літературного походження. На підставі цієї збірки М. Качалубу 1967 року було прийнято в члени Української філії Спілки словацьких письменників.

* * *

Новий імпульс творчості М. Качалуби дала „Празька весна” 1968 року. Він був захоплений національним пробудженням українців Пряшівщини і це своє захоплення висловив у ряді статей та віршів.

На початку серпня 1968 р. М. Качалуба вибрався знов власною машиною в свою другу подорож в Україну. На цей раз з дружиною і сином. Всіх їх здивувало величезне скупчення військ і бойової техніки на кордоні з радянського боку. В Тернополі офіційне радіо повідомляло, що Чехо-Словаччина вже окупована німецькими військами і ніби священним обов’язком військ Варшавського договору є піти на допомогу братньому чехословацькому трудовому народові. Було ясно, що окупація Чехо-Словаччини радянськими військами неминуча, тому зараз же наступного дня всі троє повернулися додому.

Через пару днів 21 серпня 1968 року вся країна була окупована військами Варшавського договору, які силою придушили демократичний процес в Чехословаччині і запровадили тоталітарний режим найгрубішого зерна.

Було ясно, що жертвою т. зв. „нормалізації” стане і Михайло Качалуба, який ніколи не таївся своїми антибільшовицькими, „націоналістичними” і „контрреволюційними” поглядами і який вже двічі спробував „гуманність” чехословацьких в’язниць. Втретє він вже не хотів потрапити туди.

Наперекір політичним репресіям, він завжди мав до Словаччини позитивне ставлення. Словаків він поважав за їх високу національну свідомість, яку часто ставив у приклад для українців. У вірші „Словаки” з 1976 року він писав:

*Я ціню словаків, вони патріоти;
маленький народ та твердий.*

Не дався мадярам, не дався німоті

і чехам не стане в ряди.

Держить свою мову, як скарб найцінніший,

гордиться він нею усюди і все,

і волю у серці плекає, колише

і стяг свій народний високо несе.

(Між двома стенокардіями, с. 24).

29 серпня, тобто через тиждень після окупації сім’я Качалубів поклала у дві машини найнеобхідніші речі і вибралася у „літній відпочинок”. Разом з М. Качалубою їхала дружина Люся, син Михайло, дочка Мар’яна з чоловіком Янком та двома діточками. Ще увечері того ж дня всі семеро опинилися у Відні, де нав’язали контакти з швейцарською амбасадю. На цей раз вони без проблем дістали швейцарські візи і вже 3 вересня 1968 р. вступили на територію Швейцарії.

* * *

Вже через тиждень М. Качалуба одержав місце асистента на клініці свого кума (хрещеного батька Дорці) доктора Вальтера Мішеля в м. Клярєн.

На клініці Вальтера Мішеля „Ля Прерій” лікували пацієнтів живими клітинами тварин за методом проф. Павла Ніганса. 60-літній асистент М. Качалуба швидко засвоїв цей метод. Старенький шеф клініки В. Мішель був дуже задоволений працею свого асистента і навіть хотів зробити його своїм наслідником, запропонувавши йому місце директора цієї престижної клініки. Та М. Качалуба, який ціле життя лікував хворих класичними методами, великодушно відмовився від привабливої пропозиції і вже 1 січня 1969 року в місті Клярєн-Монтреу відкрив свою приватну лікарську

амбулаторію. Там він працював спочатку з дружиною, яка стала його медсестрою (одночасно й стоматологом), пізніше із сином Михайлом. Після відходу батька на пенсію в 1986 році, син успадкував його амбулаторію й працює в ній по сей день.

Лікарська практика в Кляррен-Монтреу була для М. Качалуби надзвичайно вимогливою. Він починав працювати о сьомій годині ранку і кінчав о 16-ій. Та дуже часто його кликали до хворих і поза робочим часом, не раз і вночі. Крім того, він був відповідальним лікарем аж трьох старечих домів: до одного ходив двічі на тиждень, до двох дальших – щотижнево. А в старечих домах хворих не бракувало.

* * *

Та М. Качалуба не занедбував ні громадську роботу, будучи активним членом Об'єднання українців Швейцарії. На його зборах він часто виступав з доповідями. По вечорах і ночами він писав вірші та статті до часописів української еміграції: „Українське слово” (Париж), „Християнський голос” (Мюнхен), „Новий шлях” (Торонто), „Дзвони” (Дейтройт) та інших.

Весь час він підвищував і свою лікарську освіту. В 1988 р. він брав участь у Другому світовому конгресі українських лікарів у Відні, де його за довгорічну роботу на полі лікарської освіти було нагороджено „Почесною грамотою”.

В 1971 році у Парижі вийшла друга збірка віршів М. Качалуби під назвою „Бульварами серця”, а наступного року третя – „Вільним крилом”. В них переважали вірші на патріотичні мотиви. В Парижі видано і дальші три його поетичні збірки: „Наш талант” (1975), „Тріпотіння крилат – вірші для дітей” (1978) та „Відлуння моєї душі” (1980). Окремими книжечками вийшли дві поеми М. Качалуби в Аргентині: „Одна з доріг” (Буенос-Айрес, 1984) та „Помпеї” (Прудентополіс, 1986). У видавництві Юліяна Середняка в Буенос-Айресі було видано і дев'яту книжку М. Качалуби „На струнах серця” (1988).

В українській діаспорній пресі майже кожна поетична збірка М. Качалуби зустрілася з прихильним відгуком. Там же були відзначені і його життєві ювілеї. Гарну статтю про нього написав і наш земляк Йосиф Сірка (під псевдонімом Йосиф Андрієнко). Певним підсумком поетичного доробку М. Качалуби можна вважати його 100-сторінкову збірку віршів „Осінні вітри” (Буенос-Айрес, 1990), яка містить 81 вірш з періоду 1967-78 років.

Кожна із збірок М. Качалуби становить нове слово в українській поезії. В них громадська лірика перегукується з інтимною. По суті, це – поетична біографія автора.

На окрему увагу заслуговують чотири книжки спогадів М. Качалуби, видані у згаданому вже видавництві Ю. Середняка в Буенос-Айрес (т. 1, 2) та у видавництві оо. Василянів у Прудентополісі (т. 3, 4) під назвою „З моєї Одиссеї”.

Перша книжка (130 с., 1983) охоплює спогади з дитинства у рідному Романовому Селі, Першу світову війну, навчання в Тернопільській гімназії, характеристику політичного і громадського життя в Галичині тощо. В другій (175 с., 1985) – описано женецький період життя М. Качалуби (1930-38): його навчання, участь у студентському русі, роботу в клініці, одруження, народження дочок та видворення із Швейцарії. Третя книжка (175 с., 1983) – це спомини на бурхливі події у Карпатській Україні 1938-39 рр. Четверта (128 с., 1987) – спогади на його перебування у Словаччині (1939-1968). Чотири книжки „З моєї Одиссеї” – це епопея життя галицького емігранта на чужині, яка має не лише художню, але, головним чином, документальну вартість. В них описано тернистий шлях поета з Тернопільщини, який і в найскладніших життєвих перипетіях не перестав бути патріотом своєї батьківщини – України. Кожна з цих книжок зустрілася з позитивними відгуками на сторінках діаспорної преси. Ні в Україні, ні в Чехословаччині про них невільно було навіть згадувати.

Як в кожній людини, час від часу і в нього появлялися сумніви, чи варто так перенапружувати себе, чи буде хтось колись читати його вірші, писані і друковані в чужині з таким трудом, болем і самопожертвою.

Напередодні свого 80-ліття він сам собі присвятив такого вірша:

*Пишу, пишу аж мліють руки,
а в мозку від думок кишить,
в душі дзвенять і тони, звуки,
і серце каже: – Ну, пиши!
Але зневір'я шкірить зуби
й гадюкою таки сичить:
– Кому ти пишеш? Качалубо!
Не бачиш, що усе лежить,
що написав ти кров'ю, потом,
часто сльозами полокав?
Лежить сиріткою під плотом,
ніхто й не гляне, щоб ти знав!*

(М. Качалуба, Осінні вітри, Буенос-Айрес, 1990, с. 21).

Але тут же він заганяє від себе такі песимістичні думки і зовсім іншими очима дивиться на свій пройдений шлях:

*Старий я лікар. Стільки літ
з життям і смертю йшов я кроком
і ніс я гордо все свій щит
й несу його, не знаю доки...
Це знає Бог. Він дав нам всім
життя і долю притаманну,
що нас в чужий загнала дім
як наш горів тоді безкарно.*

(М. Качалуба, Між двома стенокардіями. Тернопіль, 1994, с. 97).

М. Качалуба був членом міжнародної письменницької організації „Пен-Клуб”, членом Українсько-Канадійської письменницької асоціації „Слово” (1982 р.) та першим почесним членом Спілки українських письменників Словаччини (1992), куди його було прийнято разом з Зореславом (С. Саболом) із США та Іваном Чендеем з України.

В одному з останніх листів до мене (від 2 лютого 1993 р.) він прислав мені кілька рукописних віршів з допискою: *„Посилаю Вам деякі ще не друковані вірші. Маю їх багато, але треба упорядкувати. Пишу Вам рукою, бо це ніч. Не хочу людей будити”*.

Через три тижні, в листі від 23 лютого 1993 р. він, між іншим, зауважив: *„Як бачу, ми переходимо на традиційний український спосіб спілкування. Це дуже мило. Щиро дякую за листа. Відповідаю негайно, **бо в моєму віці - все може статися**(підкреслення - М. М.). Наперед щиро дякую за турботи стосовно мого ювілею. Я людина скромна й не знаю, чи собі на це заслужив”*. Автор мав на увазі 85-ліття від свого народження, яке я хотів відзначити ювілейною статтею.

Михайло Качалуба умер 7 квітня 1993 року в лікарні м. Лозана. Похоронено його на цвинтарі в Клярен, де він прожив останніх 20 років.

Мої ювілейні статті в „Дуклі” (1993, ч. 4). „Новому житті” (1993, ч. 18) „Закарпатській правді” (1993, ч. 68) та журналі „Тернопіль” (1994, ч. 5-6) - перетворилися в його некрологи.

Вже після смерті М. Качалуба - в 1994 р. в Тернополі було видано останню збірку М. Качалуби *„Між двома стенокардіями”* (з моєю передмовою). Там же в 1997 р. було перевидано його спогади *„З моєї Одиссеї”* (теж з моєю стетю про життя і творчість поета), а в 2005 році збірник пісень тернопільських композиторів на вірші М. Качалуби *„Ви знаєте, як пахнуть липи”*.

Як я вже згадував, лікарську естафету від батька перебрав його єдиний син Михайло.

Та й поетичні гени Михайла Качалуби не пропали безслідно. Вони виявилися у його найстаршої дочки Дорці, яка, як і її батьки, в житті пройшла тернистим шляхом. Якраз до сторіччя з дня народження батька 72-річна Дорця Коштя (Dorith Košťa) видала свою першу - двомовну поетичну збірку під назвою *„З тобою... і... без тебе”* (Кошиці, 2008, 108 с.), яка крім двох вступних статей та довідки про авторку містить 26 віршів (кожен подано словацькою й французькою мовами), ілюстрованих малюнками авторки.

Щодо форми, вірші батька і дочки суттєво відрізняються. Перші є писані традиційною класичною формою, другі - модерним верлібром. Зате щодо змісту вони глибоко споріднені. В обох поетів на перший план виступає релігійна тематика. Любов до Бога в них поєднана з любов'ю до найближчої людини - життєвого партнера. У Михайла Качалуби ще й з любов'ю до вітчизни - України. У Дорці, народженій і вихованій вже в іншому середовищі й в інших умовах, цей аспект відсутній. Свою батьківщину вона бачить в потойбічному світі, де мріє з'єднатися з коханим чоловіком.

Як я згадував на початку, століття з дня народження М. Качалуби Наукове товариство ім. Шевченка в Словаччині, Асоціація українців Словаччини, Спілка українських письменників Словаччини та Центр антропологічних досліджень з фінансовою допомогою сина поета - теж Михайла Качалуби - видали досі найповнішу збірку його творів *„Муза і стетоскоп”* (Пряшів, 2008, 320 стор.) яка, крім статті упорядника (с. 9-40), містить добірку віршів із всіх його одинадцятьох друкованих збірок (с. 43-130), фрагменти з його спогадів (с. 135-277) та понад сотню фотографій, репродукцій письмових документів та обкладинок його книжок.

Цим виданням Словаччина віддала належну пошану людині, яка на її території жила і працювала майже три десятки років і залишила тут помітний слід не лише в медицині, але й у культурі.

Підписи під фотографії:

1. Портрет Михайло Качалуба (1908-1993)

2.

3. Диплом доктора медицини Женевського університету, 1937 рік

N° 1085.

UNIVERSITE DE GENEVE
SCHOLA GENEVENSIS MDLIX

DIPLOME
DE
DOCTEUR EN MEDECINE

AU NOM DU SENAT DE L'UNIVERSITE

NOUS, RECTEUR DE L'UNIVERSITE, vu le Certificat de la
FACULTE DE MEDECINE constatant que

Monsieur *Michel Kaczaluba*

a subi les épreuves exigées par les lois et règlements, lui confèrons le
Grade de **Docteur en Médecine** avec les droits et prerogatives
qui y sont attachés.

Expédié à Genève, le *12 Février 1937*
avec le sceau de l'Université.

LE RECTEUR DE L'UNIVERSITE,

Rabherl

Le Doyen de la Faculté,

Emy Goussier

Le Secrétaire du Senat,

G. Sauer-John

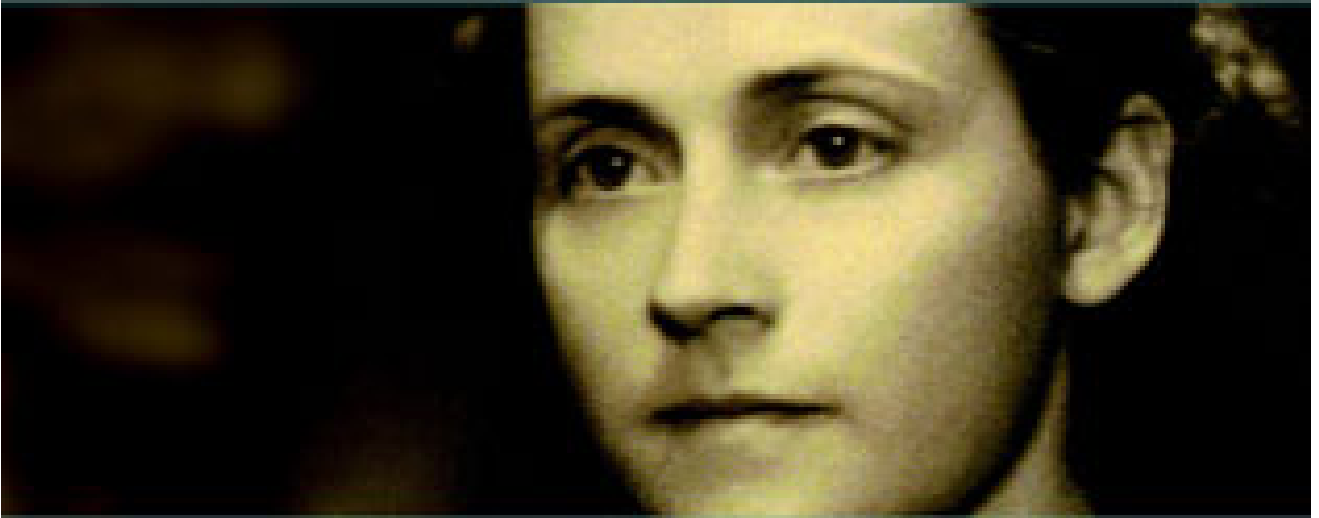
5. Сім'я Качалубів в Долному Кубіні, 1946 рік

6.

7. Обкладинка книги „Муза і стетоскоп”

Михайло Качалуба

8.

МУЗА
СТЕТОСКОП

9. Святкування 100-я в Кошицях 19.11.2008 рік.

10.

